

Материнське серце

Недавно моя знайома оповіла мені про життя однієї матері трьох синів. Першу частину вона оповіла зі слів матері, а в другій вона була сама свідком.

Назвемо оповідачку Оленою.

— Отож,— каже Олена,— почну від самого початку, так як мені розказувала стара. Ще перед війною, живучи в невеличкому містечку на Україні, ця жінка мала чоловіка та трьох синів. Нелегке було життя, але й не гірше за всіх. З початку війни двох старших синів взяли до війська, а наймолодшого, якому ледь-ледь сповнилося 16 років, німці під час окупації забрали до Німеччини на працю. А пізніше бомбою забито й чоловіка. П'ятдесятилітня жінка залишилась сама і до кінця війни бідувала та поневірялася, як і мільйони інших людей.

Закінчилась війна. Обидва старші сини повернулися додому неушкодженими, скоро поодружувались, обзавелись родинами, а за наймолодшим і слід пропав. Боліло материнське серце, ой, як боліло. Вдень, за клопотами та няньченням онуків не мала часу думати про наймолодшого, зате в безсонні ночі мучили її важкі питання:

Де він? Чи живий? Чи поліг десь у чужій землі? Все думала, думала і потайки плакала.

Аж ось радісна несподіванка. Після п'ятнадцяти років, по закінчи війни, мати (тепер уже і бабця) отримала листа аж із Австралії», від наймолодшого любимця. З радості вона мало не померла. Де є така країна — Австралія, вона докладно не знала, та це й не було важливим, головне, що син живий! І полетіли листи за листами в обидва кінці, а з листів виявилось, що син одружений і має двох хлоп'ят. У листах він просить маму приїхати на гостини, а ще краще назавжди, й він оплатить всі її видатки. Не їсть бабця і не спить, марить Австралії

Після двох років турбот та офіційної біганини бабця прибула в Австралію. На летовищі* її зустріла вся синова родина. Як звичайно — вітання, знайомства, поцілунки та сльози радості. Невістка молода, розбитна, одягнена та намальована, як лялечка, тримається трохи осторонь, косо поглядаючи на свою «незавидну», простенько одягнену свекруху. Хлопці теж тримаються мами.

В перші дні не могли надивитися та наговоритися з сином, бо ж скільки спогадів, скільки новин...

Швидко проминула синова відпустка, і він знов пішов до праці.

Від невістки-чужинки, хоч і слов'янського походження, яка, безумовно, була керуючою половиною в родині, вияв холодок неприязні, бо з приїздом бабці хлопців помістили в одну кімнату (раніш вони були нарізно), тепер у звільнену кімнату помістили бабцю. Бабцю вони не любили, її мови не розуміли, називали її "інтрюдер" (тобто особа, яка влізла без дозволу). Невістка сердилась, сперечалась і сварилась з хлопчиками. Коли зрештою була вибита шибка у вікні, а хлопці ревіли з побитими, закривавленими носами, у невістки лопнуло терпіння. Вона вилила струм докорів та образ на бабину голову, закінчивши такими словами;

— Ти хотіла бачити свого сина? Ти його вже побачила, а тепер їдь назад. Я не дозволю своїм сином бідувати через якусь стару бабку! Ми не маємо для тебе місця! А буде твій син багато базікати, то я і його пошлю за тобою!

І, зібравши бабині речі, викинула їх за поріг.

Забрала стара свої лахи та й пішла світ за очі. Куди ж іти? Чужа країна, чужа мова... Вийшла аж за поселення, сіла з оклуном при дорозі та й дала волю гірким сльозам.

Аж ось їде авто. Зупинилось, і середнього віку чоловік зрозумілою бабці мовою гукає:

- Гей, бабцю, ти хто така? Ти подібна до наших! Що тут робиш і чого плачеш?

Бабця не вірила своїм вухам... Та це ж якесь чудо! Вона кинулась до авта і, захлинаючись сльозами, коротко розповіла, що з нею сталося.

— Та тебе сам Бог мені послав! — вигукнув чоловік.— Розумієш, моя дружина втекла з іншим, а мене залишила з трьома дітьми. Хочеш бути у мене за господиню? Будеш на всьому готовому, та ще й платити буду. А ти й дітей доглянеш, бо я маю крамницю і не можу з ними сидіти вдома.

Бабця впала на коліна, відбиваючи Богові земні поклони. Потім ловила чоловікові руки, намагаючись їх поцілувати. А чоловік вкинув бабчин оклунок у авто та й забрав бабцю з собою. Таким чином вона знайшла собі нову родину.

Отут, по-сусідськи, з нею й познайомилась її землячка Олена, яка далі вже розповідала від себе:

— Бабця сумлінно провадила господарство та доглядала дітей. Завела город, курей, качок, продавала сусідам свіжу городину, яйця та пташенят. Зібрані гроші, а пізніше й пенсію, відносила до банку. Іноді посилала пачки сиnam додому, а також послала гроші для пам'ятника на могилу чоловіка. В листах до синів писала, що їй живеться добре, працюється легко, бо все робиться машинами.

Летіли роки. Повиростали хазяйські діти, а бабця досягла похилого віку. В її душу закрадались самотність та туга за рідним краєм. Про тутешнього сина та його родину їй чути не хотіла. А син, довідавшись, де вона є, не проявив ніяких заходів до примирення.

Дружина перемогла.

А тут ще невеселі вістки з дому. Старшому синові на праці відрізало праву руку, а середньому синові зробили тяжку операцію на легені — ледве дише. Обидва нездатні до праці, а жити треба, значить, треба грошей. Одна втіха в батьковому пам'ятнику.

Ще більше розболілося бабчине серце, з'явилося вперте бажання померти на рідній землі і бути похованою з чоловіком. Але сама їхати через похилий вік не наважувалась, а дізнавшись, що землячка Олена вибирається «додому» відвідати сестру, упросила її взяти з собою. Хазяїнові та сусідам говорила:

— Поїду додому вмирати.

Полагодивши всі папери, вони вирушили в дорогу.

Бабця раділа, аж помолодшала.

І от вони на рідній землі. На летовищі їх зустріли обидва здорові сини та одна невістка, з руками, повними квітів.

Побачивши їх неушкодженими, бабця охнула, зімліла. А очунявшись, запитала:

— А де ж ваші ушкодження, про які ви писали в листах?

— А то ми пожартували,— відповіли вони,— щоб розчулити материнське серце. Бо ж ти писала, що легко заробляєш гроші, а нащо вони тобі, старій жінці, здалися? А нам з родинами пригодяться!

Розмовляючи, дійшли до авто, тримаючи під руки бабцю, яка ледве пересувала ноги. В авті сини наперебій, безтурботно вихвалялися, що авто їхня власність.

— Ну, коли так,— каже бабця,— то раніш, ніж їхати до хати, везіть мене на цвинтар, я хочу оглянути пам'ятник.

— Ма-а-а-мо! — вигукнув старший син.— Та чи мертвому батькові не все одно, як лежати? Ми ідемо в його пам'ятнику!

— Як це так? Я щось не розумію, що ти говориш? — зі здивуванням питала бабця.

— А так,— каже син,— ми до пам'ятникових грошей доклали своїх і купили авто. А батькові земля без пам'ятника буде легшою!

Далі бабця вже не мала сили ані говорити, ані питати, вона дістала атаку серця*. А коли її привезли до шпиталю, то вона ледве спромоглася вимовити:

— Поховайте мене з чоловіком... — і Богові душу віддала. Отак навічно перестало битись змучене, зневірене материнське серце. Віч на їй пам'ять,— перехрестившись, закінчила свою розповідь Олена.